

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vytauto g. 38, 41143 Biržai, tel./ faks. (8 450) 42 108, el. p. kontrolė@birzai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188642518.

AUDITO ATASKAITA DĖL BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS GARANTIJOS SUTEIKIMO GALIMYBIŲ VERTINIMO REZULTATŲ

2017 m. balandžio 14 d. Nr. K14- 5
Biržai

Auditas atliktas vykdant Biržų rajono savivaldybės kontrolierės
2017 m. balandžio 13 d. pavedimą Nr. K7-3
Auditą atliko Savivaldybės kontrolierė Žaneta Eriksonienė
Auditas pradėtas 2017-04-13, baigtas 2017-04-14

Su audito ataskaita galima susipažinti Biržų rajono savivaldybės administracijos interneto puslapyje
www.birzai.lt (Struktūra ir kontaktai – Kontrolės ir audito tarnyba)

TURINYS

IŽANGA	2
AUDITO APIMTIS IR METODAI	2
VERTINIMO REZULTATAI	3

IŽANGA

Biržų rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba, gavusi Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus raštą¹ ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 16 straipsnio 2 dalies 28 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Savivaldybių skolinimosi taisyklių 5.2 punktu ir Biržų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuostatų 15.8 punktu, atliko vertinimą, ar Biržų rajono savivaldybės taryba gali priimti sprendimą dėl garantijos suteikimo UAB „Biržų vandenys“ imti 500,0 tūkst. Eur paskolą iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valstybės vardu paimitos Europos investicijų banko investiciniam projektui „Vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone“ finansuoti.

Auditą atliko savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos kontrolierė Žaneta Eriksonienė.

Audito tikslas – įvertinti, ar gali Biržų rajono savivaldybė, neviršydamą Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu turi galimybę suteikti garantiją UAB „Biržų vandenys“ imti 500,0 tūkst. Eur paskolą iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valstybės vardu paimitos Europos investicijų banko investiciniam projektui „Vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone“ finansuoti bei pateikti išvadą Savivaldybės Tarybai. Projektas finansuojamas pagal 2014-2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.3.2.-APVA-R-014 priemonę „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra, įmonių valdymo tobulinimas“.

Audito subjektas – Biržų rajono savivaldybės administracija (toliau – Savivaldybės administracija), kodas 188642660, adresas Vytauto g. 38, Biržai.

Audito laikotarpis – 2016-2017 metai.

Vertinamuoju bei vertinimo atlikimo laikotarpiu Savivaldybės administracijos direktoriumi dirba Rimantas Pauža.

Savivaldybės skolų apskaitą tvarko Savivaldybės administracijos Biudžeto skyrius, skyriaus vedėja vertinamuoju bei vertinimo atlikimo laikotarpiu dirba Dalia Šarkūnienė.

Audito ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus. Atlikus šį auditą, Biržų rajono savivaldybės tarybai bus teikiama nepriklausoma nuomonė dėl savivaldybės galimybės suteikti garantiją kontroliuojamos įmonės imamos 500,0 tūkst. Eur paskolos grąžinimui užtikrinti.

Nepriklausoma nuomonė dėl finansinių ar kitų ataskaitų nebus reiškiamą.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Savivaldybės administracija raštu kreipėsi pateikti išvadą dėl Savivaldybės galimybės imti 2017 metais 500,0 tūkst. eurų ilgalaikę banko paskolą investicijų projektų finansavimui.

Apribojimas. Lietuvos Respublikos teisės aktai nereglamentuoja savivaldybės kontrolieriaus teikiamos išvados dėl savivaldybės galimybės imti paskolą formos, turinio ir apimties, nėra parengtų metodikų. Todėl rengiant šią išvadą apsiribota atlikti vertinimą teisėtumo

¹ Savivaldybės administracijos 2017-04-13 raštas Nr. SN-601.

požiūriu, t.y. vertintas Savivaldybės skolinimosi atitikimas imperatyvioms teisės normoms (privalomiems reikalavimams).

Auditui taikyti vertinimo kriterijai – atitiktis teisės aktams, reglamentuojantiems Savivaldybės skolinimąsi:

- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas²;
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas³;
- Lietuvos Respublikos 2016 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas;
- Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas⁴;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Savivaldybių skolinimosi taisyklės⁵.

Vertinimo metu buvo analizuojami reikalingi duomenys, pateikti:

- Savivaldybės Biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2016 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje, forma Nr. 1-sav.;
- Savivaldybės Skolinių įsipareigojimų 2016 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje, forma Nr. 3-sav, 3-sav.P;
- Savivaldybės Mokėtinų ir gautinų sumų 2016 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje, forma Nr. 4;
- Savivaldybės Mokėtinų ir gautinų sumų 2017 m. vasario 28 d. ataskaitoje, forma Nr. 4;
- Savivaldybės administracijos Biudžeto skyriaus tvarkomos paskolų apskaitos dokumentuose;
- Biržų rajono savivaldybės 2017 metų biudžeto patvirtinimo⁶.

Savivaldybės administracija yra atsakinga už vertinimui pateiktų duomenų tikrumą ir teisingumą. Atliekant vertinimą buvo vadovaujamasi nuostata, kad pateikti duomenys yra teisingi, objektyvūs ir išsamūs, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka originalus.

Taikytos dokumentų peržiūros, skaičiavimo ir analitinės procedūros.

VERTINIMO REZULTATAI

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad savivaldybės, laikydamosi Seimo patvirtintų skolinimosi limitų, Vyriausybės nustatyta tvarka gali imti iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių ilgalaikes (kurių trukmė ilgesnė kaip vieneri metai ir grąžinimo terminas ne tais pačiais biudžetiniais metais) paskolas arba teikti garantijas dėl paskolų, naudojamų tik investicijų projektams finansuoti.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 28 punkte nustatyta išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija – sprendimų dėl paskolų ėmimo ir garantijų teikimo už ilgalaikes paskolas priėmimas; šios paskolos naudojamos tik investicijų projektams, tarp jų pagal Vyriausybės patvirtintas programas savivaldybių įgyvendinamiems energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektams, finansuoti pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, laikantis įstatymų nustatytų skolinimosi limitų ir gavus savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) išvadą.

² Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais).

³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais).

⁴ Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas 2016 m. gruodžio 22 d. Nr. XIII-177.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimas Nr. 345 „Dėl savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“ (nauja redakcija 2015-03-17).

⁶ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 23 d. sprendimas Nr. T-22 „Dėl Biržų rajono savivaldybės 2017 metų biudžeto patvirtinimo“

Savivaldybių skolinimosi limitų taikymo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Savivaldybių skolinimosi taisyklės.

Pagal Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo (toliau – Įstatymo) 13 straipsnio nuostatas, savivaldybių skolos, skolinimosi ir garantijų limitai skaičiuojami nuo įstatyme nurodytų 2017 metų prognozuojamų savivaldybės biudžeto pajamų (11 376 tūkst. Eurų) ir valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijų savivaldybės biudžetui sumos (177 tūkst. Eurų), t.y. 11 553 tūkst. Eurų.

Savivaldybės skolos limitas

Savivaldybės skola (pagal įsipareigojamuosius skolos dokumentus, įskaitant, bet neapsiribojant paskolos, finansinės nuomos (lizingo) sutartis) negali viršyti 70 procentų prognozuojamų 2017 m. savivaldybės biudžeto pajamų ir valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijų savivaldybės biudžetui sumos, t. y. 8087,1 tūkst. eurų.

Pagal pasirašytas paskolų sutartis su kredito įstaigomis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus Savivaldybės negrąžintų paskolų likutis 2016 m. gruodžio 31 d. buvo 4397,4 tūkst. eurų (2015 m. gruodžio 31 d. – 4627,6 tūkst. eurų), kas sudaro 54,38 proc. savivaldybės skolos limitu.

Savivaldybės metinio grynojo skolinimosi limitas

Įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose reglamentuotas savivaldybių metinis grynasis skolinimasis:

- savivaldybės, kurios biudžeto planuojami asignavimai viršija 0,3 procento praėjusių metų BVP to meto kainomis, metinio grynojo skolinimosi suma negali viršyti 15 procentų šio įstatymo 8 priede nurodytų prognozuojamų savivaldybės biudžeto pajamų ir šio įstatymo 7 priede nurodytų valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijų savivaldybės biudžetui sumos

- Savivaldybė, kurios biudžeto planuojami asignavimai neviršija 0,3 procento praėjusių metų BVP to meto kainomis, metinio grynojo skolinimosi suma negali būti teigiamas dydis.

Lietuvos statistikos departamento skelbiamas 2016 metų BVP to meto kainomis yra 38 631,0 mln. eurų⁷. 2017 metų planuojami savivaldybės biudžeto asignavimai 21029,7 tūkst. Eurų. Savivaldybės 2017 metų planuojami biudžeto asignavimai neviršija 0,3 procento praėjusių metų BVP to meto kainomis ($38631,0 \cdot 0,3\%$ būtų 115,89 mln. Eur), metinio grynojo skolinimosi suma negali būti teigiamas dydis, t. y. savivaldybė 2017 m. gali skolintis tik tiek, kiek planuoja grąžinti paskolų.

Savivaldybė pagal sutartyse numatytą skolų grąžinimo grafiką 2017 m. numato grąžinti 365,5 tūkst. eurų paskolų, o naujai prisiimami įsipareigojimai – 330,9 tūkst. eurų. Savivaldybės planuojamos grąžinti lėšos pagal prisiimtus skolinius įsipareigojimus viršija planuojamus prisiimti įsipareigojimus.

Savivaldybės įsipareigojimų pagal garantijas limitas

Savivaldybės prisiimti įsipareigojimai pagal garantijas dėl savivaldybės kontroliuojamų įmonių prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas pagal paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus

⁷http://osp.stat.gov.lt/populiariausia?p_p_id=148_INSTANCE_TSIXL3Yys4Ip&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_pos=8&p_p_col_count=10&p_r_p_564233524_resetCur=true&p_r_p_564233524_tag=bvp

įsipareigojimų negali viršyti 10 procentų nurodytų prognozuojamų savivaldybės biudžeto pajamų ir valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijų savivaldybės biudžetui sumos.

Pagal Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatas, Savivaldybės garantijų limitas negali viršyti 1155,3 tūkst. Eur (11553,0 tūkst. Eur x 10 proc.). Biržų rajono savivaldybė kitų laidavimų bei garantijų neturi.

Biržų rajono savivaldybės taryba vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 28 punktu gali priimti sprendimą dėl garantijos suteikimo UAB „Biržų vandenys“ imti 500,0 tūkst. Eur paskolą iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valstybės vardu paimtos Europos investicijų banko investiciniam projektui „Vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone“ finansuoti.

Savivaldybės suteiktos garantijos sudarytų 500,0 tūkst. Eur, t.y. 4,3 proc. ir pagal Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio nuostatas, savivaldybės garantijų limitas nebūtų viršytas.

UAB „Biržų vandenys“ veiklos analizė

UAB „Biržų vandenys“ 2017 m. sausio 20 d. kreipėsi į Biržų rajono savivaldybės tarybą 2014-03-12 raštu Nr. S-73 „Dėl garantijos“ prašydami suteikti Savivaldybės garantiją 500 tūkst. Eur sumai, projekto „Vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone“ įgyvendinimui. Šio projekto partnerė – Biržų rajono savivaldybės administracija, vadovaudamasi Savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. sprendimu Nr. T-275 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo sistemų renovavimo ir plėtos Biržų rajono projektų“ nusprendė prisidėti prie projekto finansavimo savivaldybės lėšomis ne daugiau nei 10 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų (neįskaitant grynujų pajamų).

UAB „Biržų vandenys“ finansiniai rodikliai

Kreditinis ir debetinis įmonės įsiskolinimai, Eur.

Kreditinis įsiskolinimas	2015	2016	Skirtumas	Debetinis įsiskolinimas	2015	2016	Skirtumas
Per vienerius metus mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	75379	73225	-2154	Per vienerius metus gautinos sumos	108846	106812	-2034
Skolos tiekėjams	18255	20119	1864	Pirkėjų įsiskolinimas	106750	104539	-2211
Gauti išankstiniai apmokėjimai				Kitos gautinos sumos	2096	2273	177
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	43160	38097	-5063				
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	13964	15009	1045				

Bendrovės įsiskolinimai palyginus 2015 m. ir 2016 m. sumažėjo 2154 Eur, gautinos sumos – 2034 Eur.

Bendrovės veiklos rodiklių analizė

Rodikliai	2014	2015	2016
Rezultatas prieš apmokestinimą (nuostolis)	(102312)	(149149)	(148539)
Pelno mokestis			
Grynasis nuostolis	(102312)	(149149)	(148539)

Bendrovės dirba nuostolingai. Bendra nuostolių suma 2016 m. gruodžio 31 d. Bendrovės balanso duomenimis sudaro 2 030 666 Eur.

Bendrovės finansinių rodiklių analizė

<i>Pelningumo rodikliai</i>	<i>2015 m.</i>	<i>2016 m.</i>
Bendrasis pelningumas	19,6	25,0
<i>Likvidumo rodikliai</i>		
Likvidumas	6,9	6,7
Kritinis likvidumas	5,9	5,5
Apyvartinis kapitalas tūkst. Eur	446,7	420,0
<i>Mokumo rodikliai</i>		
Įsiskolinimo koeficientas	0,01	0,01
<i>Apyvartumo rodikliai</i>		
Atsargų apyvartumas (kartai per metus)	8,3	6,3
Atsargų apyvartumas dienomis	44,2	58,3

Bendrasis pelningumas – tai vienas iš svarbiausių įmonės veiklos rezultatus apibūdinančių pelningumo rodiklių. Bendrojo pelningumo rodiklis pinigine išraiška rodo kiek 1-am pardavimų eurui tenka bendrojo pelno (skirtumas tarp pardavimo kainos ir savikainos). Žemas rodiklio dydis gali reikšti problemas įmonės kainodaroje, negalėjimą kontroliuoti gamybos kaštų. Įmonės rodiklis yra geras.

Bendrasis likvidumo koeficientas parodo įmonės sugebėjimą savo trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Vertė parodo, kiek vienas trumpalaikių įsipareigojimų euras dengiamas trumpalaikiu turtu. Reikšmė mažesnė nei vinetas leidžia daryti prielaidą, kad įmonė gali nevykdyti trumpalaikių įsipareigojimų. Laikoma, kad rodiklio reikšmė tarp 1.2 ir 2.0 yra priimtina. Didelė reikšmė taip pat gali rodyti nesugebėjimą efektyviai panaudoti įmonės turtą.

Apyvartinis kapitalas – skirtumas, gaunamas iš trumpalaikio turto atėmus trumpalaikius įsipareigojimus, kuris parodo, ar Bendrovė balanso sudarymo dieną turėjo pakankamai likvidaus turto trumpalaikiams įsipareigojimams padengti. Juo didesnis skirtumas tarp Bendrovės trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų, tuo didesnė tikimybė, kad Bendrovė galės sėkmingai funkcionuoti. Šis rodiklis vertinamas gerai.

Įsiskolinimo koeficientas, dar vadinamas ir skolos koeficientu, parodo, kiek 1-am turto eurui tenka skolų. Kuo rodiklio reikšmė žemesnė, tuo skolos labiau padengtos turtu, tad bankai ir kiti kreditoriai vertina žemą šio rodiklio reikšmę. Šis rodiklis taip pat naudojamas kaip kapitalo struktūros ir finansinio sverto grupės rodiklis. Rodiklio reikšmė apie 0.5 laikoma normalia (t. y. pusė finansavimo šaltinių yra skolinti), tačiau priklausomai nuo ūkio šakos reikšmė gali būti interpretuojama skirtingai.

Laikoma, kad esant koeficiento reikšmei mažesnei nei 0.5, būklė yra gera, o reikšmei esant virš 0.7 – būklė laikoma nepatenkinama.

Atsargų apyvartumo dienomis rodiklis parodo, per kiek dienų bus realizuotos turimos atsargos, esant nurodytoms pardavimų apimtims. Koeficientas skaičiuojamas nuo pardavimų savikainos, nes būtent savikaina yra įmonėje įvertinamas atsargų dydis. Kuo mažesnis, tuo geresnis, tačiau turi nekenkti pardavimų kokybei.

Bendrovės veiklos rodiklių analizė rodo, kad pagrindiniai finansiniai rodikliai yra pakankamo dydžio, todėl veiklos tęstinumo problemų neturėtų kilti, bendrovė turi pakankamai resursų veiklai vykdyti.

Savivaldybės 2017 metų skolinimosi limitai, lemiantys naujų paskolų ėmimą, neviršija Įstatyme nustatytų savivaldybių skolinimosi limitų.

Atkreipiame dėmesį, kad Bendrovė dirba nuostolingai, bendra nuostolių suma 2016 m. gruodžio 31 d., Bendrovės balanso duomenimis, yra 2 030 666 Eur.

Civilinio kodekso 6.90 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *garantija laikomas vienašalis garanto įsipareigojimas garantijoje nurodyta suma visiškai ar iš dalies atsakyti kitam asmeniui – kreditoriui, jeigu asmuo – skolininkas prievolės neįvykdys ar ją įvykdys netinkamai, ir atlyginti kreditoriui nuostolius tam tikromis sąlygomis (skolininkui tapus nemokiam ir kitais atvejais). Garanto atsakomybė yra subsidiari.*

Savivaldybės kontrolierė

Žaneta Eriksonienė